

mus a iné Pretrvávajúcím problémom je vymedzovanie a používanie pojmov, ontologických a axiologických východísk. Ukázalo sa, že ďalšie podujatia by mali byť zamerané na ontologicko-metodologicko-sémantickú a pojmovú analýzu v jednotlivých prístupoch v rámci snahy dorozumieť sa a porozumieť si. Rozdielnosť prístupov v tomto prípade neznamená rozdielnosť cieľov. Cieľ je určený snahou a túžbou riešiť a vyriešiť ekologický problém.

Z prvých *Diskusii o ekofilozofii* je pripravený zborník s rovnomenným názvom, druhý sa bude kompletizovať v najbližšom čase. Zborníky sú nepochybne pokusmi o teoretické zmapovanie zrenia a intenzifikácie záujmu slovenskej, moravskej a českej filozofickej obce o ekologickú problematiku. Nepredstavujú „hotové poznatky“, ale proces hľadania a nachádzania teoretických a metodologických východísk, napĺňania zámerov a cieľov.

Eva Smolková
Zuzana Palovičová

INICIATÍVY ZÁCHRANY NÁDEJE PRE ŽIVOT

Lidstvo se musí ještě hodně učit a hrozné je, že se musí učit rychle... Když budeme čekat příliš dlouho, je skáza neodvratná.

Konrad Lorenz

Pod uvedeným názvom a mottom sa v dňoch 21. a 22. 9. 1993 v priestoroch Okresnej knižnice vo Zvolene uskutočnilo sympóziu k nedožitým deväťdesiatinám Konrada Lorenza. Pripravila ho Katedra spoločenských vied Fakulty ekológie TU vo Zvolene v spolupráci s Kultúrnym a spoločenským strediskom mesta Zvolena a Okresnou knižnicou vo Zvolene.

Zámerom organizátorov bolo osloviť odborníkov z rôznych oblastí – biológov, ekológov, etológov, filozofov, politológov a ďalších – a ponúknuť im možnosť vzájomnej symetrickej komunikácie na báze úcty k životu.

K. Lorenza a jeho dielo pritom možno pokladať za zdroj inšpirácie nielen k odbornej diskusii o správaní zvierat i človeka, ale aj k uvažovaniu o možnostiach ekologickej udržateľnosti a záchrany nádeje pre život vôbec.

A K. Lorenz svojím dielom upozorňuje nielen na to, že „žiť“ znamená učiť sa“, ale aj na to, že v dnešnej situácii žiť (či prežiť) znamená pre človeka učiť sa žiť ľudsky, spolužiť so všetkými živými bytosťami. A svojím životom ukazuje, ako to možno dosiahnuť.

K názvu sympózia nás inšpirovala kniha K. Mündla *Zachraňme nádej. Rozhovory s Konradem Lorenzom* (Praha 1992). Nechápeme ju iba ako oslovenie a výzvu, ale i ako pozvanie k rozhovorom s K. Lorenzom či k pozornému načúvaniu tomuto veľkému človeku a vedcovi, ktorý „napriek všetkým kritickým výhradám k chovaniu svojich súčasníkov nikdy nestratil vieru v ľudstvo“ (K. Mündl).

Na sympóziu, ktoré otvoril doc. V. Konrád, dekan Fakulty ekológie TU vo Zvolene, vystúpilo s príspevkami spolu 35 domácich i zahraničných odborníkov z vyššie uvedených oblastí, ktorí sa orientovali na lorenzovské témy, ako napr. agresivitu, správanie zvierat a človeka a ich vzájomný vzťah, ale i na filozofickú reflexiu krízy vzťahu človeka a prírody. Dôležité miesto v príspevkoch i diskusiách účastníkov sympózia mala problematika vzťahu ekológie a etológie, ekologickej a etologickej výchovy a hľadanie možných subjektov záchrany nádeje pre život.

Zo zahraničných hostí treba spomenúť dr. V. Nováčka (Fakulta životného prostredia v Ústí n/Labem), ktorý uvažoval o environmentálnych problémoch v intenciách Platónovej filozofie, ing. J. Vráblikovú z tej istej fakulty, ktorá analyzovala problematiku renaturalizácie panvových okresov v severných Čechách, a dr. I. Rolného (VŠZ v Brne), ktorý skúmal archetypy ľudského chovania ako východisko riešenia ekologickej krízy.

Z domácich účastníkov zaslužený ohlas vzbudilo vystúpenie dr. T. Münza (Filozofický ústav SAV) o Lorenzovej teórii ľudských inštinktov a rozumu a nadväzujúce príspevky prof. Sládeka (LF TU Zvolen) o agresivite a poľovníctve, doc. A. Hubu (Bratislava) o vnútrodrohových autoregulačných systémoch v živej prírode a doc. P. Zdychu (FE TU Zvolen) o vzťahu človeka a zvierat.

K zaujímavým a podnetným z ekologicko-etologickej oblasti patrili príspevky doc. S. Ligača (VŠPg Nitra) o podiele etológie na pokroku v ekológii, ing. V. Čabouna (VÚL Zvolen) o vplyve ekológie na etológiu človeka, ing. Jančovej (FE TU Zvolen) o ekologickej výchove a ing. P. Randuška (LF TU Zvolen) o potrebe etologickej výchovy s predložením projektu učebných osnov.

Vieceré príspevky boli filozofickou reflexiou krízy vzťahu človeka a prírody. Z nich zaujali úvahy dr. E. Smolkovej (FÚ SAV) o počiatkoch ekofilozofického myslenia v nadväznosti na dielo K. Lorenza, dr. M. Palenčára (LF UK Martin) o vzniku ovládateľskej paradigmy v európskom myslení, mgr. Z. Androvičovej (UMB B. Bystrica) o možnostiach premeny západnej kultúry, doc. D. Fobelovej (UMB B. Bystrica) o biosfére a etosfére, doc. A. Ondrejčkovej (UMB B. Bystrica) o etike zodpovednosti, dr. M. Hruškovej (STU Trnava) o ekologických hodnotách a ich mieste v kultúre, doc. P. Fobela (UMB B. Bystrica) o hodnotách humanizmu, dr. M. Martinkovičovej (FE TU Zvolen) o probléme zmeny sveta a seba a dr. M. Hrušku (STU Trnava) o technologickej determinácii chápania životného prostredia. Niektoré príspevky boli zamerané na ekofilozofiu a jej inšpirácie. Zaujali úvahy dr. J. Morongovej (FE TU Zvolen) o ekofilozofii H. Skolimowského, dr. J. Kučírka (VŠPg Nitra) o smrteľných hriechoch ekofilozofie, dr. J. Šlosiara a dr. M. Podušelovej (UMB B. Bystrica) o poňatí dostatku a nadbytku u H. D. Thoreaua a dr. P. Krchnáka (FE TU Zvolen) o ekologizácii ako ceste človeka k ľudskej existencii. Politicko-právnymi aspektami ochrany a tvorby životného prostredia sa zaoberali doc. Ďuriač a dr. J. Koper (UMB B. Bystrica).

Podnetné boli úvahy o živote dr. Vysopala (FF UPJŠ Prešov) a prof. J. L. Veverku (UMB B. Bystrica) a biblický pohľad na ekologické problémy a potrebu zachovania života na Zemi ing. K. Kočíka (FE TU Zvolen). O iniciatívach cirkví a náboženstiev pre záchranu života zaujímavovo hovoril dr. J. Kleinert (SŠOP B. Bystrica).

Z ďalších príspevkov nemožno nespomenúť úvahu doc. M. Šušku (LF TU Zvolen) o biosociálnej entropii, ďalej analýzu antropogénnych zmien evolučných mechanizmov v príspevku ing. Ponerta (FE TU Zvolen) a prezentovanie výsledkov výskumu formovania zdravotného uvedomenia a chovania školských detí dr. M. Koldeovou (VŠPg Nitra) a vzťahu zvierat a chorých detí – dr. G. Korimová (FE TU Zvolen).

Účastníci sympózia konštatovali, že to bolo prospešné podujatie a že by sa malo konať na pôde FE každé dva roky. Iniciatívy formulované na sympóziu – o spolupráci s Ekumenickou radou na Slovensku a o potrebe a možnosti zavedenia predmetu „etologická výchova“ na základných i stredných školách – budú postúpené kompetentným činiteľom.

Z príspevkov, ktoré na sympóziu odzneli, bude v najbližšej dobe vydaný zborník.

Dúfajme, že mnohé múdre myšlienky účastníkov sympózia budú žiť v nás všetkých a i našim prostredníctvom.

Peter Krchnák